

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XII. Tumultus Romani Anglorum Seminarij aduersus Alanum, Seminaria, Personium, & Societatem. Patres Henricus Garnetus, & Robertus Sothuvellus Angliam subeunt. Lamentabilis Ecclesiae illius ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

Tumultus Romani Anglorum Seminarij aduersus Alanum, Seminaria, Personium, & Societatem. Patres Henricus Garnetus, & Robertus Sothwvellus Angliam subeunt. Lamentabilis Ecclesia illius vexatio. P. Guillelmi Vestoni labores, pericula, & mira prater spem ab iis euasio.

CAPVT XII.

ODEM hoc seculi anno sexto, & octogesimo incruduere Romæ maiori strepitu, turbæ seminarij Anglicani aliquanto prius excitatæ, mali eius accessu quod solet ex intestino dissidio afferre bellum exterius, & ignoratione utrobique veri hostis, aut amici dolose simulati. Simulatam hanc primum accenderat inuidiæ fax, ab vsque Parisiis, & Londino manu iacta duorum quos memorauimus cum de Maria Scotiæ Regina scriberemus fuisse actum in Gallia, duorum, inquam, nobilium, hanc sui Romæ ventilabant flammam flatu assiduo magnarum in speciem apud Anglos alumnos cogitationum quibus auocabantur sensim à seminarij disciplina puerili magis ut suadebantur, quam heroica, & sublimi qua se dignos rebantur; & regi volebant; speretis Alani, & Personij, sapientibus institutis, ad iauandam seminarij præsidio Angliam. His Romæ tunc etiam à superiori anno præsentibus integrare sunt ausi supplicem libellum apud fixtum quintum Pontificem maximum, quem Gregorio XIII. paulò ante frustra porrexerant. Poscebant ea supplicatione, Alanum, & Personium supremo, & seuro imperio à rebus Angliæ attingendis arceri penitus; Sacerdotes eò nullos mitti, libros edi nullos qui hæreticis displicerent; inde Iesuitas ad vnum omnes reuocari. Societati, & seminariis Apostolico interdicto velut adamanti sic portas Angliæ occludi. Ut in eas eorum nemini pateret aditus, sic nempe casuram suapte sponte tempestatem bacchantis in Catholicos hæresis. Erat hoc vnum Cæcilij, & Vualsingani vorum, cum quibus auctores exitiabilis libelli, pars ipsi per sese, pars ipsi per alios miscebant consilia, nihil enim pronius videbatur quàm his defectam præsidii Catholicam Angliam breui totam fore Protestantem, & maris mortui tranquillo somno fruituram.

Longior foret, ac laciniosa huius negotij, ab ouo narratio, quod

Episcopis duobus commissum est cognitione iuridica tractandum, cūque vno constaret iræ iuuenilis domestico impetu, & furore, iis non agrè placando, vel inhibendo remediis, quibus solet domari, mitigariue illa ætas; tot sustentatus est intercessionum externarum accessionibus, vt in causam euaderet solennem nec nisi iuridica sententia clausa sit. Exemplar illius archetypum seruamus, quadraginta nouem subscriptum chyrographis, seu conuictorum siue alumnorum, in quibus Sacerdotes decem; quorum testimoniis constitit cardo præcipuus pronuntiandi de tota lite, adiecto quod planè omitti non debuit; alios nempe extra hunc numerum qui secessionem à Patribus mouerant factionem fuisse quandam intractabilem, & instabilem, ingrati duritiem animi reponentium Patribus, pro seruitute laboriosa & libera quam eorum vtilitaribus propter Deum seruire pergebant iudicatum est, ab iis perperam factum, inhumanitate hac rustica illorum sudoribus, & curis repensa; longè porrò abesse, vt alumnorum oblationes ab turbulentis extraneis dictatas audiri oporteret; castigandos esse potiùs, & eiiciendos, restituendamque Seminario famæ dignitatem, & quietis domesticæ pacem quæ suo vitio, & seditione pessum deiecerant, vt reipsa executioni mandatum est. Diùque postea variis, & formidabilibus euentis exempla cœlitus in eos sunt edita qui vel socij factionis, extiterant, vel eam animarant, ex quibus nimium liquido conici licuit, quàm detestabili spiritu agerentur. Duos tantum omissis reliquis hic pono alterum longinqua in Angliâ cum fidei hostibus miscere consilia deprehensum; alterum huic non abssimilem, ambos tribunal sacrorum quæstionum quam erant commeriti damnauit pœna. Sed horum pessimus, Deo miserante respexit se tandem, & inter alia scelera, fraudes instrumento iuridico palam fecit quas in Alanum, Personium, & Societatem orditus fuerat, sui præterea ingenij ac styli fetus esse duas illas inuidiosissimas lucubrations, quarum vnâ falso Dominici vulgari nomine; alteram vnus è Societate, quos inter se certantes committebat, inducebatque ructantes omnia, quæcumque ad rabiem facere censuisset qua tunc immani æstuabat.

Motis Seminario turbulentis, mota patiter cum iis iurgia, & restituta pax; verum enimvero, vt sunt sodalicia iuuenum leuia, materia impulsu facilis, & aura quavis dissilabilis, in iis fere quies est rarior, & mirabilior, quam turbarum motus quos in iis excitat natura; nec enim deinceps defuere interdum eodem in Seminario quorundam turbellæ, factiones, & querimonie, postquam etiam de suis cœperunt moderatores habere Anglos, quod hoc anno est cœptum, amoto ab iis regendis Alphonso Algazario, tamen si nihil ei deesset de optimo patre, nihil de optimo Anglo, præter Anglicum idioma: datus est illi successor Guillelmus Holtius, ad vocatus è Scotia, vbi agrè manus Calvinistarum euaserat, qui iam illum habebant in vinculis; tunc fidei bono, pietatique prouehendæ strenuè insistebat; Edmundo Hayo, & Iacobo Gordono laborum sociis, dum selqui hoc post anno missus in Belgium successorem accepit, Personium, & hic non multo

multo post hoc est anno octogesimo nono Iosephum Cresuellium, cuius incidet non rara in rerum decursu mentio.

Ad hunc item annum spectant gesta Vvestoni proximè scriptis latiora & Catholicis mirè vtilia; & priusquam in manus exploratorum deuenisset, Henrici Garneti, & Roberti Sotuuelli prosper in Angliam appulsus cui hominum pari, non facile ex æquo, & pari respondeat aliud, vt ex vita illorum & morte clarum fiet; qua huius historiæ bonam partem pro dignitate occupaturi sunt. Ambo Roma profecti quacumque transissent, felici excipiebantur adprecatione, & ominibus non vanis. Solennis cultus aliquando illis exhibendi, inter quæ asseruo Bellarmini nondum Cardinalis chirographum, commodius alibi proferendum, cuius illis tanti de cælo muneris vaticinatio haud aliis videtur nixa fuisse prognosticis, quàm singulari quodam vtrique impresso caractere sanctimonix non vulgaris, qua Deo credebantur peculiariter accepti, & intimi: Caleti post primos vespertini officij cantus quod celebrabatur S. Alexio, Iulij sexto & decimo, conscensa naui, cum sole redeunte applicuere Dubrim inter, & Folkstum; felicisque errore, sed nequaquam præuiso, die ante discessum in Angliam decimo ipsam Anglia constitere, Dies enim decem quos Greg. XIII. de mense Octobri tulerat anno 1582. illic nihilominus censebantur, siebátque vt Gallis Iulij sextus & decimus, numeraretur ab Anglis septimus. Leue id quidem, illud maius, proinde à Patribus diuinæ dispositioni singulariter attributum, quod ex ea dierum varietate in rem suam, tenendumque aduentum commodè euenisset, vt eo Iulij septimo ingrederentur in Angliam, quæ tota tunc in Kantio maximè occupabatur memoria S. Martyris Thomæ, haud quidem sacris officijs colenda cum eam pridem Henricus VIII. sacrilega damnasset execratione, sed antiquis & opulentissimis nundinis, vbi facile fuit in conferto illo omnis generis hominum, vltro citroque commeantium, & conturbantium concursu, & recursu latere, ac turba illa mergi.

Primo igitur illo, & decumani periculi vestigio S. Martyris Thomæ auspiciisposito, via maximè trita, minúsque suspecta in inferiora se regni penetrant, diuersi tamen & seiuncti, ad vitandas nares suspicacissimas, & audacissimas exploratorum vbique insidiantium, Londini postridie cum sibi mutuo occurrissent, statuere inter se de carcere quem adirent, minus obseruato magisque neglecto, vbi ex Sacerdote cui se paulatim, & cautè crediderant, de cursu rei Catholicæ cognouerunt, de iis apud quos possent metu minori diuertere, quodque illis fuit intimæ voluptati, de P. Vvestoni fructuosissima, opera, in vrgendis religionis veræ incrementis; iamque illum aut Londini esse, aut propediem adfuturum. Ea porro clarebat apud Catholicos Vvestonus fama, vt quicumque illinc de progressibus fidei trans mare scriberent, Vvestono ferè tribuerent omnia.

Habemus ex Anglia (scribebant Remis alumni Angli, & Parisijs conuectus eorum Procurator) habemus de P. Vvestono magna & mira quæ Deus per illum dignatur edere: conciones illius, & colloquiorum consue-

rudo domestica, plurimorum saluti profunt; possessis à Dæmone liberandis, magnum conciliat Catholicis nomen; æquiparatur vulgo Campiano beatæ memoriæ, adeo illi est viuendo geminus, & agendo. Laus tamen eius meritorum minima, constabat laborum assiduitate in lucris animarum quamquam illustrius hominum oculos fetiret; maior illa multoque augustior, continuare illam assiduitatem, morte semper à tergo instante; nec enim interdum cuiquam poterat se tuto credere, aut à proditore; & falso fratre quenquam discernere; noctu non licebat nisi semisomni, & pænè arrecto, & apertis quiescere latebris ad vitandas fuga incursiones subitas insidiatorum, intempestas noctes captantium ad eum intercipiendum. Paucos eiusmodi periculorum euentus hic tantum refero varietate memorandos; si prius eiusdem & stylo, & fide ad viuum expressero, calamitosum eius Ecclesiæ tunc statum, tempestate quam olim fœdiori, bonorum, & corporum iactura præcipitantis in ruinam, idque duas ob causas altera intestina, extranea altera, quas nihil attinet hoc loco explicare. A postremis, inquit, Parlamenti comitiis fluxère tempora, quibus nullum vnquam Catholicis lamentabilius, nullum miserabilius extitit, ne illorum quidem annorum crudelium, quibus immanius suorum sanguine Anglia spargebatur. Hanc Roberti Dudleyi Comitis Licestrensis; auctoritas & consilia Guillelmi Cæcilij, qui apud Elizabetham nihil non possunt, & agunt; in terram suis verterunt inimicum & solum patrium, in campum confecto prælio, strage, & mortuis instratum. Vbiq; odia, insidiæ, proditioes, aperta violentia, incursiones improuisæ, atrocina nocturna, bonorum inficium rapinæ, abductiones pecorum mutuar. Quis tam teter & horrendus carcer, tam altè, & barbarè defossus quem Christi Confessores, melius dixerim martyres, professionis suæ sacrosanctæ non illustrauerint fulgore? vias omnes & viculos inopini, & subiti custodes obsident, manus illorum nemo vitat, scrutantur excuriunt. Interrogatis fatigant singulos; eadem vna, & condicta nocte, multæ interdum regni vrbes, domesticatim à scrutatoribus, improuisa, tacitæque indagatione, peruaduntur, & introspectantur; nullius hospitij, aut tugurioli receptus, quem exploratione curiosissima sursum deorsum non euertent; illic hominem nouum vel ignoti, & suspectioris, aut respondentem de se timidius, & minus expedite, si deprehenderit, aut statim carcere, aut acri cingunt custodia; interim dum illum statuunt tribunali, purgaturum suspicionem Catholici, & Sacerdotis Romani, iuit latè confictus in populum rumor conscribi hostiles aduersus Angliam copias. Paulo post in mari iam esse, & properare ad eam inuadendam, inde literas deprehensas quibus Catholici, sua cum iis hostium copiis ad perdendam Reginam iungebant auxilia, nouæ quotidie in eius necem, Catholicorum garruntur machinæ; falsa pro certis finguntur conuenta, ad proritandum populorum in Catholicos odium, & vindictam. Mihi quidem Londini audire contigit lamentabiles questus Catholicorum pro certò expectantium condictam noctem inter Consiliarios Regios, qua impressione repentina omnes essent de medio tollendi, eam ob rem complures

plures relictiis domibus ruti pernoctarunt, multi vltro citroque scaphis Tamesi, quoad diesceret oberrarunt. Ferebantur & minæ à Cæcilio intentatæ, se breui Catholicos eò redacturum, vt opitulari sibi mutuo non valerent, & lucto non minimo ducerent famem porcorum glandibus leuare, quo planè rerum nostrarum statu illud puto impletum Christi oraculum, *absque synagogis facient vos, sed venit hora vt omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare Deo.* Mitto libens quam multi Sacerdotum fuerint in carcerem compacti; quàm multis ad carcerem fabricandum locis designatus nobilibus maximè claudendis situs, quin & illustribus scæminis quæsitum à Regina, vt statueretur carcer, sed petitionem dicitur explosisse, quærens num etiam attonderi has vellent in monachas? earum nihilominus plurimæ, & nobilium vxores, publica custodia tenebantur. Alia priuatis in domibus, ancillari ministerio fungebantur] huc vsque Vvestonius. Quem fuisse ab inspectoribus, indagatoribus, & aulæ canibus scrupulosissima exploratione requisitum persuadet, ipsa quam describit temporum ratio, & Apostolici operarij parua fama, qua vulgo, & merito florebat, eoque demum iam venerat, vt sibi denso in nemore, Londino haud procul metari latebras statuisset, ne apud quem foret repertus hospitem, in idem secum maiestatis læsæ supplicium traheret. Nam quoad se, iam Deo se totum permiserat, in virtumque pariter expeditus, vel pro illo mori, vel in stenuo, & laborioso eius obsequio viuere. Hæc deliberanti occurrit nobilis, vir ampli pectoris, & pietatis haudquaquam timidæ, inuitat vrgétque vrbane resistentem apud se diuertat; surgunt ambo in equis sub seram noctem, & in palatium deueniunt, leucis ab Londino tribus, & quo nihil poterat opportunius optari, situm media in sylua. Die postero benè mane collecta in sacellum familia omni vt sacris interesset, nam præter Catholicos habebat neminem) en adest anhelus ex cursu nuntius Patri fugam indicit præcipitem; instare illi consiliarios regio qui de illius receptu cognouissent, nec vitaturum eorum manus, nisi celeritate illos præuerteret, sacris igitur omissis vestibis ad quas in procinctu iam erat, latebrarum inopia, dum suppellestem altaris festinant conuolueret, famuli in hortum se coniecit quo palatium cingebatur vbi à seruo admonitus instare satellites, nec teli adhuc abesse iactu, in remotiorem aufugit syluam, & nudo quod occurterat, desertoque mapali, ad solis occasum latuit, humi affixus, & rimis parietum respectans identidem quæ & quonam iter vestigatores intenderent, immerfusus se in syluosa inexplicabilia, si conspiceretur ex aduerso venire. At ij diu frustra lustratis sollicitè cunctis palatij angulis, & præda fraudati, deceptos se rati ab exploratore, vacui abiere. Huic vero sub noctem missus ab amico adest cum equo viæ dux famulus, qui per callium ambages, & perplexa inuia, ipsum aliò in tutum subducit ad inuasiones huiusmodi subitas crebro locis etiam tentatas nulli prorsus mortalium sagacitati obnoxias, præultores videntur habuisse malignos spiritus, quanquam erat vbique tanta exploratorum multitudo, tam ingeniosè, malitiosè,

& suspiciosè lyncea, vt longè femotas indiciorum inanum notaret umbras, nec aliis ad hoc dæmonibus egeret.

Ex his vnus nobilem è fenestra obseruans iuuenem, Vvestono se reuerentius proclinantem quàm ferret abiectus quo incedebat cultus, ergo, inquit apud se, occultat aliud præter id quod vulgares hi loquuntur panis; quod igitur nisi Sacerdotem? nec plura cum armis aduolat comprehensus, nihil tale metuentem; sed enim iam euauerat, & cautus iuuenis, responsis ambiguis, & iocosis requiritantem de illo ita circumduxit, vt eius forte non reperiundi quàm ex opposito maiora illi præberet indicia. Gravius aliud quanquam valdè incautè creauit periculum socius: sacrificaturus ex occasione multorum in ædibus, orbiculatos ad hoc panes magna copia sibi parauerat, eosque socio ferendos tradiderat qui lino candido inuolutos sinu condidit, nihil præterea de iis sollicitus; inde nunc bini; mox terni, & plures, equitantis succussu defluere, viamque spargere, adèoque viginti simul, ad fores, eius decidere qui erat eius oppiduli ministrulus, post medium denique ex vno quem asportabat aura præ oculis conspicatus periculum pater, & præsens, & gravius imminens viam retexere volenti, ad eos tanto spatio relegendos; erat enim locus rusticis operis valdè frequens, animaduertit metendo fere occupari, fidenter itaque aggressus, illa Sacerdotis, & Sacerdotij vestigia ab insidiantium oculis remouere, humo panes suos recepit omnes occurrente vel conscio nemine. Alias item deprehensum mirabiliter Deus tutatus est, nam perinde vt exploratori repente inuisibilis euasisset, ex eius oculis prorsus euauit. Aliquando ad illum intercipiendum perscrutatores conuenerant, per medios ipsè fidens intactusque pertransiit, viatorem assumulans vagandi cupidum, & videndi, cum senem vt iis descriptus fuerat expectarent. Verum inter tot istos, & sexcentos casus, nullus eum morti admouit propius, quàm à quo minùs timuerat. Sacris operatus in ædibus nobilis, digressis que iam ad sua qui ex vicinia eò conuenerant, monetur à famulo, turmam adesse satellitum & domum quæ ruri sita erat vallare, simul ab eodem referatur illi subterraneum in cauum descensus, quem properantius subiens, & libris excepto Breuiario relictis, quam diligentissimè clauditur. Ingressi cubiculum milites, ex libris facile diuinant, non posse Sacerdotem abesse longius, audiebátque iam ipsemet illos sibi de præda gratulantes, sed multo effusius, & petulantius, cum in angustiissimo conclaui quod subterraneo imminebat cauo, & calicem, & supellectilem altaris totam inuenissent, tunc enim malleos, asciam, lignonem poscere, ad perfodiendum parietem, & tabulata dissoluenda. Hic vero secum iurgari Vvestonus, foretne præstantius, & laudabilius Sacerdoti Catholico, aduersariis vltro se prodere, quàm ab iis inuitum, & trepidum, ac semi sepultum in triumphum, & timiditatis ludibrium protrahi. Sed nondum erat generoso athletæ destinata cœlitus diurni carceris, & difficillimæ pugnæ hora, quare instinctus prudentiori consilio turmæ dux, & loci angustias accuratius dimensus, non est inquit, socij, quantum sit Papistarum fodisse

fodisse hic latebras, vnius homuli capaces, & aperiendo ad eum muro pavementoque incassum fatigamur. Dicitur raturum, quærendo abstinere, & direpto Sacerdotis ornatu, paucos secum abegere captiuos, inter quos ipsum ædium Dominum, & seruum qui Patrem seruauerat. Vvestonus tam pronus & facilis inuentu, quam rectè & prope sub eorum pedibus latebat; sed excæcauit satellites improbos genius Vvestoni tutelaris; de illo interea quid factum, cum ignoraretur ab omnibus, nam domi residuus præter feminas erat nemo, lugebant illum velut captum, & à militibus abductum; vicissim ille neminem sentiens qui sibi ad exitum sepulchri sui panderet catharacem, credidit quod sæpè fiebat, ædes etiamtum à militibus obsideri, hæsitque illic diem illum & noctem proximam, cum sequenti die in aures, & pedes arrectus, deceret siquidem ad iacendum locus, media hyeme, cæco, & humido in cauo; scalisque ad extremum conscensis, cum nec vocem vllius, nec vmbra, nec strepitum, rimis diu affixus, conspicari valeret; experiri cœpit, an posset extremis humeris sursum attollere barathri sui coperculum, & amoto illo in lucem prodire, vique magna, & crebra gomphis licet firmatum ferreis, viam sibi ad exitum pandit, non absque diuturno postea vtriusque humeri dolore, tunc autem periculo, ne confractis premendo scalis in ima corruens illic diu, & frustra liberatorem expectaret. Tandem ergo pannosus, & puluerulentus, & araneorum telis sordidatus, coram domesticis apparet, velut à mortuis rediuius, illum enim & captum putarant, & lugebant, quasi iam in carcere Londinensi clausum, & inter solitas morientem cruciatuum quæstiones. Mox refocillato nonnihil corpore securum migrat, quod mirum indeprehensus militibus licet circum palantibus in omnem euentum, eius etiamtum capiendi.

